

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

Sv
per
fol
301

SOCIALMEDICIN • MILJÖFRÅGOR • HANDIKAPP

Tidskrift för
Riksförbundet för
hjärt- och lungsjuka

Nu är det dags igen
att åka med RHL
till Bulgarien
Se sid 12—13

Om vad språket
fyller för funktion
i människornas liv,
skriver Gunnar Nilsson
på sid 5—7

Upp eller ner
för Sveriges radio?
Ja, hur går det
egentligen, frågar
Rune M Lindgren
Sid 8—10

Dokumentnovell
av Torsten Söderling
Sid 18—19

nr **3** 1975
mars
pris 3:—

"Datorer används för att hjälpa människor bli friskare".

IBM

IBM Svenska AB, Box 23006, 104 35 Stockholm.

Trafik-Bore

Inte bara trafikförsäkringar

Vi garderar dig gärna. Och för det mesta.
Båten. Villan. Radhuset. Fritidshuset. Hemmet.
Resan. Hälsan. Bilen. Husvagnen.
Företaget. Lastbilen. Transporten. Motorredskapen.
Taxin. Bussen.
Hör av dig. Vi tycker om att prata försäkringar.

TRAFIK-BORE
försäkrar det mesta

AB TUNGELSTA TRÄ & BYGGVAROR

DALARVET

137 00 VÄSTERHANINGE

Allt i byggnadsmaterial

Eget sågverk och hyvleri

Rabatt till tidningens läsare

Tel 0750/300 02, 312 53

VÄLKOMMEN TILL

Hultafors Sanatorium

Kurort och enskilt sjukhem

Vila och rekreation.

Behandling av reumatiska och nervösa åkommor, mag-, tarm-, blod-, hjärtsjukdomar, ämnesomsättningsrubbningar etc. Rika motionsmöjligheter: Bastu, simhall och gymnastiksal.

Över-
läkare
dr N.
Blomstedt

Begär prospekt. Tel 033/950 50. Pa 510 35 BOLLEBYGD

Status

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

nr 3/1975 årgång 38

Ansvarig utgivare: Albert Fredin
Redaktör: Erik Ransemar

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm
Postadress: Box 3196,
103 63 Stockholm
Telefon: 08/23 15 30
Postgiro: 95 00 11 - 7

Tryckeri:

Axlings Tryckeri AB,
Södertälje

Prenumerationspris:

Helår 25:—, medlemspren. 10:—

Innehåll:

Probs	4
Ord är inte några papperstigar. Om språkets funktion i män- niskornas tillvaro	5
Upp eller ner för Sveriges ra- dio. Rune M Lindgren grans- kar programverksamheten	8
Skattestopp oroar HCK	10
Vad betyder handikappråden? En summering av dagens erfa- renheter och intryck	11
Ny viloresa med RHL till Sunny Beach i Bulgarien	12
Simma, motionera, träna = må väl. Om träningens och täv- lingens roll för handikappade	14
Fattigt folk förr	15
Rätten till arbete central, säger HCK	16
Dokumentnovell av Torsten Söderling	18
RHL-information	20

Omslagsfoto: Foto-Hernried

Foto av Mark Markefelt på
sid 5, 6, 7 och 8

Både pension och arbete

De gamla utopisterna föreställde sig att den tid skulle komma, då maskinerna ersatte människorna. Man drömde naturligtvis inte om att människorna skulle bli ersatta av maskinerna, dvs dömda till arbetslöshet eller sysslolöshet. Vad man drömde om var att maskinerna skulle ersätta en del av människornas arbete, det tunga, det hårda, det smutsiga och det nedslitande arbetet.

Har det blivit så? Svaret är, att det i varje fall inte har blivit så, som man kan föreställa sig, att de utopister drömde om som stod på de arbetandes sida. De hade säkert inte tänkt sig att maskinerna — och med maskinerna menar jag inte bara införandet av en ny maskinteknik utan också ny arbetsteknik och högre specialiseringsgrad än tidigare etc — skulle leda till arbetslöshet och utslagning.

I vårt land har vi idag en låg uppmätt arbetslöshet. Men i USA är den registrerade arbetslösheten den högsta sedan 1941 och tenderar att bli ännu högre. Minst 7 1/2 miljon människor går utan arbete. I Västtyskland går över en miljon arbetslösa.

I den gemensamma marknadens länder — EG:s eller EEC:s som det hette förut — och USA finns det säkert idag mellan 12 och 15 miljoner människor registrerade arbetslösa.

Men även om vi i vårt land har en låg registrerad arbetslöshet visar färiska undersökningar att många människor slagits ut från arbetslivet under de senaste åren. Pensionsålderskommittén, som är en statlig utredning, redovisar detta i sitt betänkande från januari i år.

Antalet förtidspensionerade i åldrarna 60—66 år har ökat från 68 300 i januari 1967 till 134 000 i januari 1974. Det är en ökning med 97 % på sju år. Ser man på hur situationen är för männen finner man en ökning från 36 400 till 78 100. Det är 114 % i ökning på sju år.

Antalet som står utanför arbetslivet i åldrarna 63—66 år ökar också oavbrutet. År 1968 var 53 % i den här åldersgruppen "ej i arbetskraften" som det heter i statistiksammanhang. År 1973 var det 60,2 %. Med andra ord: 6 av 10 i åldrarna 63—66 år går utan arbete.

Har människorna blivit så pass mycket sämre de senaste åren fysiskt och psykiskt att de inte kan arbeta längre när de uppnår 60-årsåldern? Det finns säkert ingen medicinsk eller annan expert som kan säga något sådant. Det motsatta vore sannolikare.

Det måste alltså vara kraven som har ökat, kraven på att de som arbetar i dagens produktionsliv måste vara perfekt anpassningsbara till maskinerna. Det måste bero på att arbetsplatserna inte utformas efter de arbetandes behov utan efter behovet av ständigt ökad produktion, efter behoven hos dem som äger eller satsat kapital i företagen.

De krav vi måste resa är naturligtvis både krav på arbetets utformning efter de arbetandes behov och gynnsammare pensionsregler. Pensionsåldern måste mer bli något som den enskilde själv får avgöra. En rörlig pensionsålder över en ganska stor tidsperiod som samtidigt ger möjlighet att vara kvar i arbetslivet för dem som vill och kan arbeta måste vara ett utgångskrav.

ERIK RANSEMAR

Probs

Stort intresse för handikapp bland riksmötets ledamöter

Antalet motioner i riksdagen — eller riksmötet som man nu väl får lära sig att skriva — är större i år än någonsin. Det betyder över 1 000 stycken. Ingen har väl läst alla ännu och när vi nu presenterar några motioner som vi tror kan intressera Status läsare, är det fråga om ett slumpvis valt antal.

■ DE VILL ATT PATIENTER I LÅNGTIDSVÅRD SKA BETALA OLIKA AVGIFTER

Regeringsrätten beslöt i fjol att det var olagligt att ta ut differentierade avgifter i långtidsvården. Fem centerpartister med Karin Andersson i spetsen motionerar nu om att regeringen skall ändra lagstiftningen så att landsingen får rätt att ta ut differentierade avgifter för "s k utförsäkrade patienter i långtidsvården" efter "betalningsförmåga" enligt samma principer som gäller "för dem som vårdas på ålderdomshem".

Motionärerna tycks sätta likhetstecken mellan patienter i långtidsvård och äldre som bor på ålderdomshem.

Vad föreslår de för de som är yngre än 67 år och som vistas på långtidsvård?

■ ÄR DET VERKLIGEN ARBETSMILJÖN MAN MOTIONERAR OM?

Ja, det kan man fråga sig när man läst färdigt en lång och utförlig motion av elva moderater med Gösta Bohman i spetsen. Där behandlas nämligen inflytande och medansvar i arbetslivet, där definieras begreppet arbetsmiljö, där analyseras tryggheten i anställningen, personalpolitik och företagsdemokrati.

Summa summarum blir det nio sidor i riksdagstryckets format. Nå, vad blir då de höga krav som moderaterna reser efter dessa mäktiga analyser?

Kravet blir att man hemställer att riksdagen "hos regeringen anhåller om att en allsidigt sammansatt kommitté tillsättes med uppgift att kartlägga de bakomliggande orsakerna till den höga sjukfrånvaron samt ange förslag till åtgärder för att nedbringa denna".

Sen begär man också "åtgärder i syfte att främja en internationell standardisering av arbetsmiljökraven på maskiner och kemisk-tekniska produkter".

Är det så alldeles säkert att moderaterna skulle rösta för de förslag som en sådan utredning kunde komma fram till, om den verkligen slog ner på alla de brister som finns i företagen? Fråga tex våra silikosskadade kamrater varför de är eller har varit sjukskrivna.

■ TEKNISKA HJÄLPMEDLEN FÖR HANDIKAPPADE UPPMÄRKSAMMAS

Nio socialdemokrater med Valfrid Wikner som första namn har tagit upp frågan om tekniska hjälpmedlen. De påpekar med rätta att hjälpmedelsbranschen i många fall styrs av tillverkarens och säljarens ekonomiska intressen. De konstaterar också att tekniska hjälpmedlen för handikappade ofta har stora brister i sin utformning.

De föreslår ett större samhällsengagemang:

Om samhället tar på sig ett större ansvar för att riktigt utformade tekniska hjälpmedel kan ställas till de handikappades förfogande, skulle detta även innebära att nödvändiga forsk-

ningsinsatser kunde intensifieras och samordnas. Vidare skulle erfarna och tekniskt kunniga personer, som själva använder sig av tekniska hjälpmedel p g a handikapp, kunna göra en värdefull insats i utvecklingsarbetet.

Handikappade personer behöver ofta tekniska hjälpmedel, som är specialanpassade till just deras handikapp. Det gäller såväl nya konstruktioner av ortopediska hjälpmedel, hörselhjälpmedel m m och hjälpmedel för att underlätta den dagliga livsföringen. Detta kan den private tillverkaren många gånger inte tillgodose, eftersom han i regel måste lägga upp tillverkningen i större serier för att få en bättre lönsamhet. Samhället behöver inte på samma sätt räkna enbart med lönsamheten, om verksamheten fyller ett socialt behov. Betydelsefullt är dessutom att information kan spridas om vilka tekniska hjälpmedel som finns att tillgå.

■ 1 000 KRONOR I MÅNADEN I ARBETSMARKNADSUTBILDNING

I en partimotion föreslår vänsterpartiet kommunisterna att grundbidraget höjs till 1 000 kronor i månaden i avvakten på att regeringen lägger fram nytt förslag med anledning av den s k KAMU-utredningen. Samtidigt föreslås att barn tilläggen skall utgå enligt ålder och på samma sätt som i socialhjälpnormerna i Stockholm, där beloppen är relaterade till basbeloppet.

Barn tillägget skulle då vara:

Barn i åldrarna 0—9 år kr 270:—

Barn i åldrarna 10—15 år kr 405:—

Barn i åldrarna 16—19 år kr 495:—

VPK erinrar om att man år efter år i partimotioner till riksdagen pekat på vilken låg nivå utbildningsbidragen vid arbetsmarknadsutbildning legat på. De krav som man ställt har sannerligen inte varit överbudsförslag, konstaterar man.

Man konstaterar vidare att dagens elever i arbetsmarknadsutbildning lever på 1966 års standardnivå. Den real-lönestegring som skett sedan dess i vårt samhälle ställs eleverna vid tiden för utbildning helt utanför. Ingen kan heller påstå att 1966 års grundbidrag vid arbetsmarknadsutbildning var ett fullt skäligt belopp.

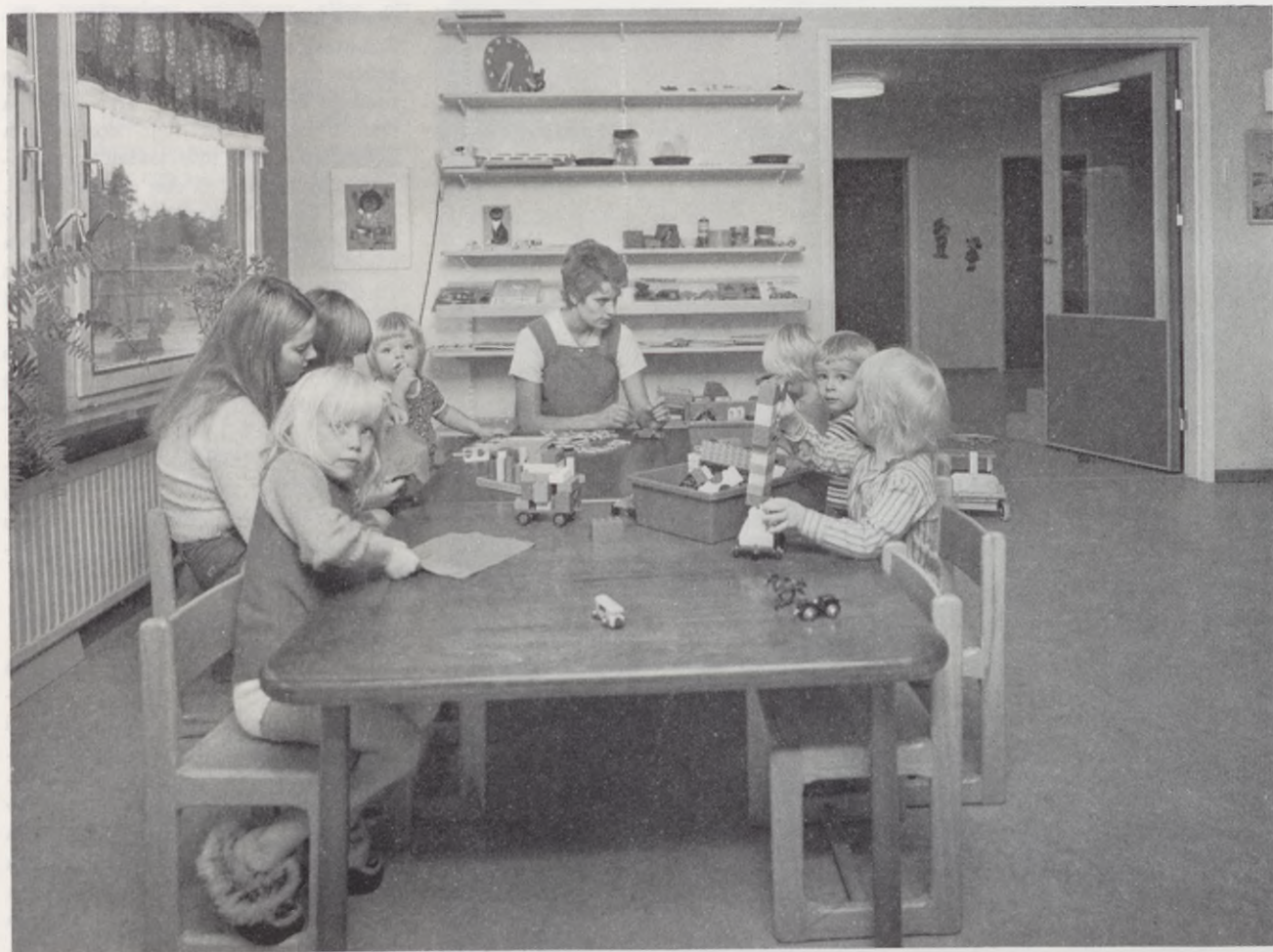
Till

Status medarbetare

Redaktörens adress fr o m 1 mars

är HÖKSTIGEN 26

150 24 RÖNNINGE

Vilket språk kommer dessa unga människor att använda?

Ord är inte några papperstigrar

Om språkets funktion i människornas tillvaro

Språket fyller många väsentliga funktioner i människornas tillvaro. Man kan säga att det är just genom sin förmåga att genom språket artikulera känslor och tankar och beskriva mycket komplicerade abstrakta tankeprocesser som människan förmått att utveckla sig till en samhälls- och kulturvarelse. Genom att tillämpa nya metoder har den lingvistiska forskningen trängt allt djupare i språkets strukturer, skriver GUNNAR NILSSON i denna artikel, där han belyser språkets roll i samhällsomvandlingen.

Kultur, politik, vetenskap och moraliska värderingar är några av de elementa som ingår i det som Marx beskriver som samhällets ideologiska överbyggnad. Produktivkrafterna och

produktionsförhållandena bildar den ekonomiska grundvalen i varje samhällsstruktur. Mellan den ideologiska överbyggnaden och den ekonomiska grunden i samhället pågår ett ständigt växelspel. De påverkar varandra och motsättningarna inom dem och mellan dem driver utvecklingen framåt. Språket är en del av elementet kultur, och det har många funktioner. Man brukar säga att det skrivna och talade språket har signal-, symbol- och symptomfunktion.

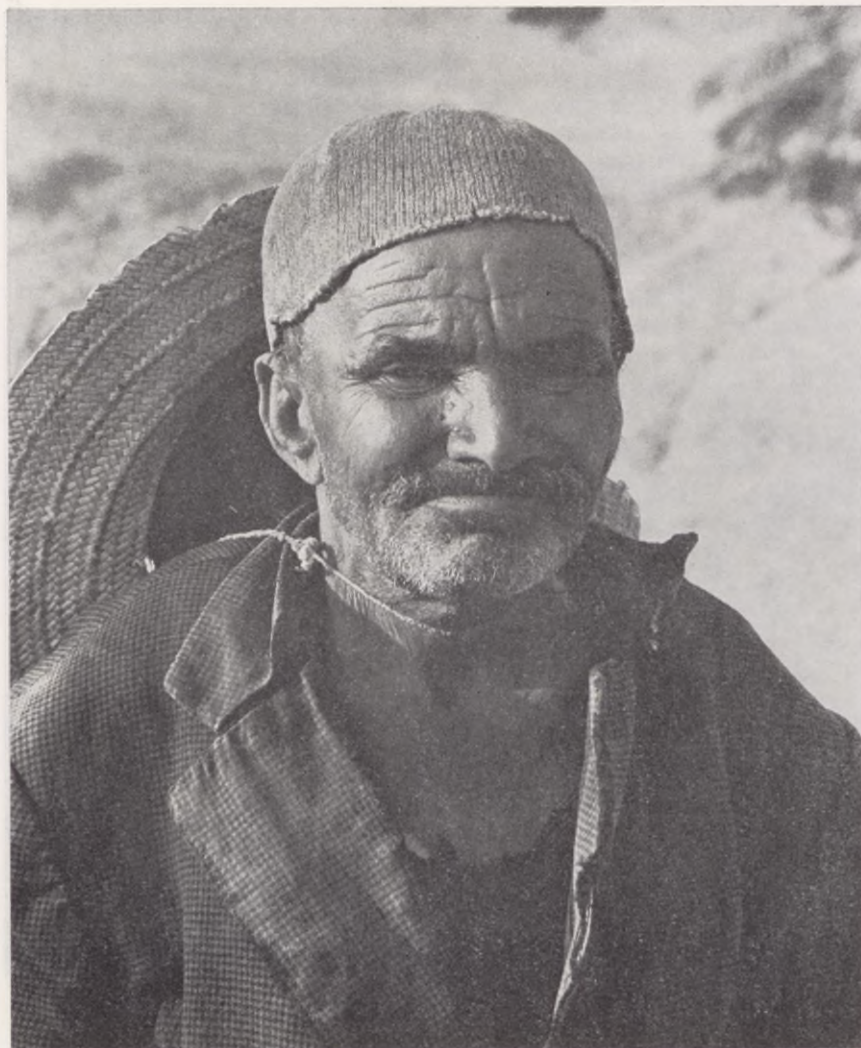
Samhällsutvecklingens lagbundenhet

Genom Marx' upptäckter av de ekonomiska faktorernas roll i samhällsutvecklingen har man fått en förklaring till samhällsutvecklingens lagbundenhet. När samhället nått en viss grad av ekonomisk utveckling, avspeglar sig samhällsutvecklingens eko-

nomiska nivå i förändringar av den ideologiska överbyggnaden. Nya värderingar uppkommer som motsvarar de nya produktionsförhållandena och produktivkrafternas utveckling. Därmed tillförs kulturen nytt gods. Men allt det gamla går inte under, utan somt lever vidare vid sidan av det gamla eller tas upp och anpassas till nya kulturer.

Språkets utveckling speglar i mycket hög grad samhällsutvecklingen. Under slavsamhället, under feodalismen och i vårt borgerligt-demokratiska samhälle uppstod nya ord, som tjänade att beskriva mänskliga relationer, ekonomiska förhållanden, samhällets institutioner och värderingar.

Även om vi inte bevarat många värderingar från tidigare skeden i samhällsutvecklingen, har orden bevarats och lever kvar med oförändrad eller ändrad betydelse.

En man från Tunisien

Språkliga isolat

Egentligen bildar klasserna i samhället språkliga isolat, vilkas språkliga konventioner mycket väl speglar ekonomiska och sociala förhållanden inom klassen och dess undergrupper. Dagens språksociologi sysslar mycket med att undersöka vad som populärt kallas språkvanor inom olika samhällsklasser.

De hittillsvarande resultaten tyder på att klassgränserna såsom de manifesteras i språket är utpräglade även i vårt samhälle, varom man brukar säga att det präglas av en hög grad av ekonomisk utjämning mellan samhällsklasserna.

Varför en viss benämning?

Språkliga uttryck speglar också värderingar. Man säger och skriver arbetsgivare och arbetstagare. Egentligen ger inte arbetsgivarna någon något arbete. Han köper mot reda pengar eller som i statarnas fall betalning in natura arbetarens arbete. Därmed tillägnar han sig arbetarens energi, yrkeskunskaper och en rad immateriella tillgångar såsom uppfinningsförmåga,

organisationsförmåga och förmåga att självständigt lösa komplicerade problem på ett adekvat sätt. Rätt benämning är arbetsköpare i arbetsgivarens fall och lönearbetare för arbetstagarens vidkommande. Arbetaren tar som bekant inte något arbete från någon utan skapar genom sin arbetsinsats till och med ett mervärde, som arbetsköparen i det kapitalistiska samhället tillägnar sig.

Under femtio- och sextiotalet ansåg man att arbetslös, avsked eller sparkning inte var adekvata benämningar på en åtgärd eller en situation, som drabbar lönearbetaren i det kapitalistiska samhället. Man är en friställd eller man friställs eller permitteras. Genom dessa nya benämningar söker man maskera ett uppenbart missförhållande. Man talar ännu om fria yrkesutövare och menar därmed exempelvis konstnärer och författare och skapar därigenom ett sken kring deras yrkesutövning som är bedrägligt. Deras produkter köps av förlag, privatpersoner, företag eller kommunala och statliga institutioner, som betalar det pris som marknaden ger deras

produkter. Varken konstnärer eller författare är så mycket friare än lönearbetaren. Författaren äger inte sin produkt även om hans namn sätts på den tryckta vara han skapat och konstnären äger inte tavlan som signerats av honom, då den en gång sålts. Vilken konstnär kan kräva en del av den vinst, som människor gör som handlar med konst, även om säljarens vinst uppgår till flera tusen procent av den ursprungliga köpesumman?

Vanligt är att maskera samhällets bestraffningar av dem som bryter mot vissa regler och lagar. Man beskriver fängelse som vård och talar om administrativt frihetsberövande, då någon anhålles, häktas eller förpassas till anstalt eller mentalsjukhus genom ett enkelt beslut av därtill kompetensförklarad myndighet.

Pejorativa benämningar

Pejorativa eller nedsättande namn på personer, saker eller relationer speglar på ett talande sätt förhållandena i ett visst samhälle eller i en viss kultur. De flesta kvinnor har i de flesta samhällen och tidsskeden kringgårdats av regler och konventioner, lagar och dekret som begränsat deras frihet. Om en kvinna väljer att ha många män som sexualpartner säger man att hon är lösaktig eller att hon är ett luder. De män som bedrar sina hustrur beskrivs i dityrambiska ordalag som kvinnotjusare eller sägs ha en utstrålning som många kvinnor faller för.

Arbetaren sägs vara lat eller liknöjd om det går honom illa, medan den slösaktige och oskicklige arbetsköparen i de flesta fall sägs ha drabbats

**ÅDER-
FÖRKALKNING**

De cardio-artär-vasculära sjukdomarna är den vanligaste dödsorsaken i Sverige.

Läs boken

VILL NI LEVA LÄNGRE?

av dr Jacquemart — berömd av medicinska auktoriteter i Sverige och flera länder. Finns i Er hälsokostaffär. Eller rekvirera boken direkt från oss för 9:75 + moms.

AB CARLS-BERGH
BIOKEMISK OCH
FARMACEUTISK FABRIK
400 51 Göteborg

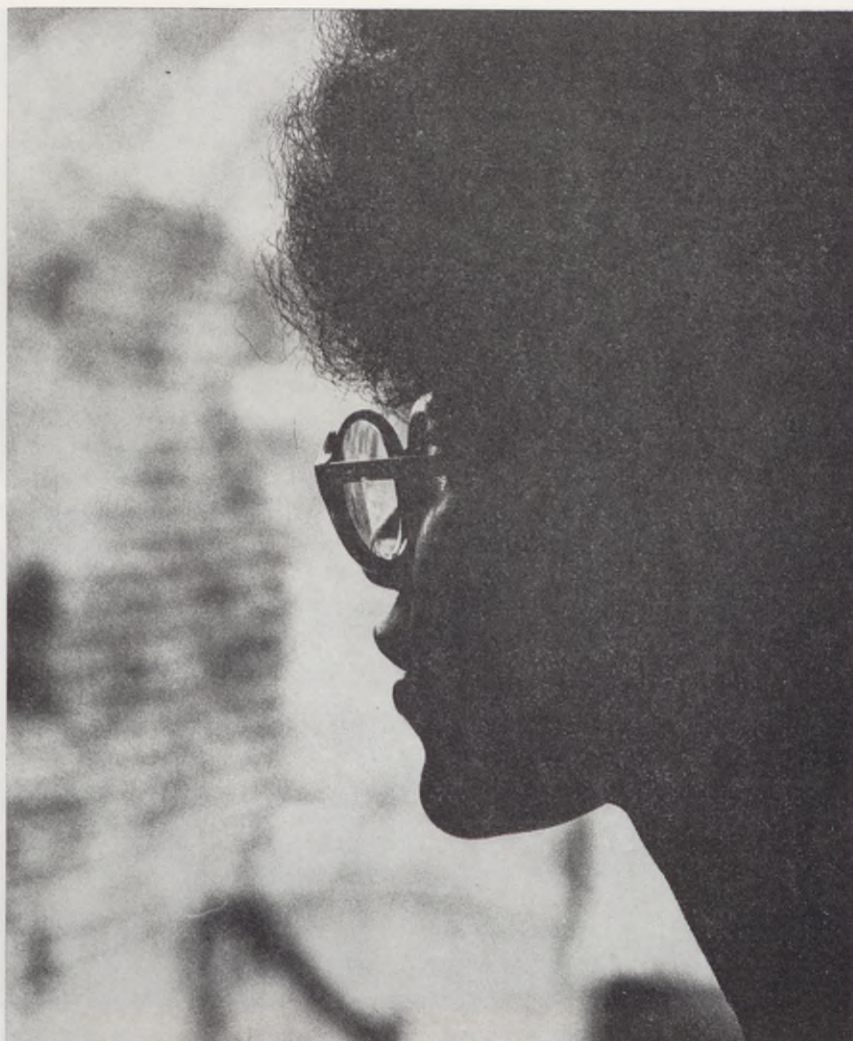
av marknadens växlingar eller ett ogunstigt öde.

Språket och klasskampen

Språket tjänar alltså många syften och fyller många funktioner i den enskilda människans och i klassernas liv. Språket är inte något abstrakt eller metafysiskt som står höjt över samhällslivet och dess växlingar. Ofta är den språkliga isoleringen medveten och tjänar ett visst bestämt syfte. Kurial- eller kanslisvenskans efter latinsk och tysk förebild krångliga och besvärliga syntax tjänar till exempel syftet att göra våra lagar och förordningar svårbegripliga och svårtolkade.

Vi kan jämföra modern lagtext med landskapslagarnas. I det förra fallet blir tolkningen ett privilegium för den lagkloke. Man säger också mycket riktigt att lag kan vrängas. I senare fallet hade lagarna skapats av folket, som för att kunna memorera lagarna behövde en på folkets språk utformad text, som kunde traderas och bevaras i generation efter generation. Landskapslagarna har många av de egenskaper som präglar besvärjelserna eller den folkliga berättelsen. Annars hade lagmannen haft svårt att hålla reda på vad som vid tinget manifesterades som lagen. De gamla landskapslagarna går rakt på sak, är exakta och innehåller praktikfall till ledning för tingets domslut.

Språket är ett vapen i klasskampen. Vi säger att en person smiter från skatten eller att vederbörande söker kryphål i skattelagarna och vårt omdöme i det ena eller andra fallet beror på vår klasstillhörighet eller våra politiska värderingar. När jägarna, som under jägarkulturens tidsepok var beroende av byte och fångst för sitt liv, tog ordet i sin tjänst och manade krafterna att stå dem bi genom att uttala besvärjelser visste de intuitivt språkets förlösande kraft. Språket är en makt med många subjektiva och objektiva funktioner och syften.

Svart i New York — är då engelskan hennes verkliga språk?

Språket påverkar inte endast samhället utan även direkt människorna själva. För en tid sedan gjorde man i en skola ett intressant experiment. Man lät barn utföra ett prov och rättade sedan provet efter en fastställd norm. Olika grupper utsattes därefter för olika bemötande. En grupp kritiserades starkt och förolämpades. En annan grupp berömdes fast deras prestationer varken var sämre eller bättre än den första gruppens. Den

tredje gruppens resultat utvärderades inte alls och man talade varken illa eller uppmuntrande till dem. Vid förnyat prov visade den andra testgruppen, alltså den grupp som kritiklöst berömts, de bästa resultaten.

Detta kan ge oss en föreställning om språkets, om språkupplevelsens sociala och politiska betydelse. Alla de pejorativa benämningar och beskrivningar som den härskande klassen skapar för sina syften påverkar den motsatta samhällsklassen. Ord är inga papperstigrar, men ord speglar verkligheten, relationer, förhållanden och ting. Ord kan inte förvandla verkligheten, men bidra till människornas frigörelse eller lägga hinder i vägen för en progressiv samhällsutveckling. Därför är det så viktigt att man analyserar det som sägs och skrivs och ställer det i relation till en viss samhällssituation, till en viss persons ställning i produktionsprocessen. Eller tror ni som läst detta att kvinnan är det svagare könet, att hon är listig och opålitlig, svekfull och bedräglig mer än mannen, att god affärssed är att sälja med ett pålägg på tusen procent.

Ett tryggt stöd i en svår stund

Stockholms

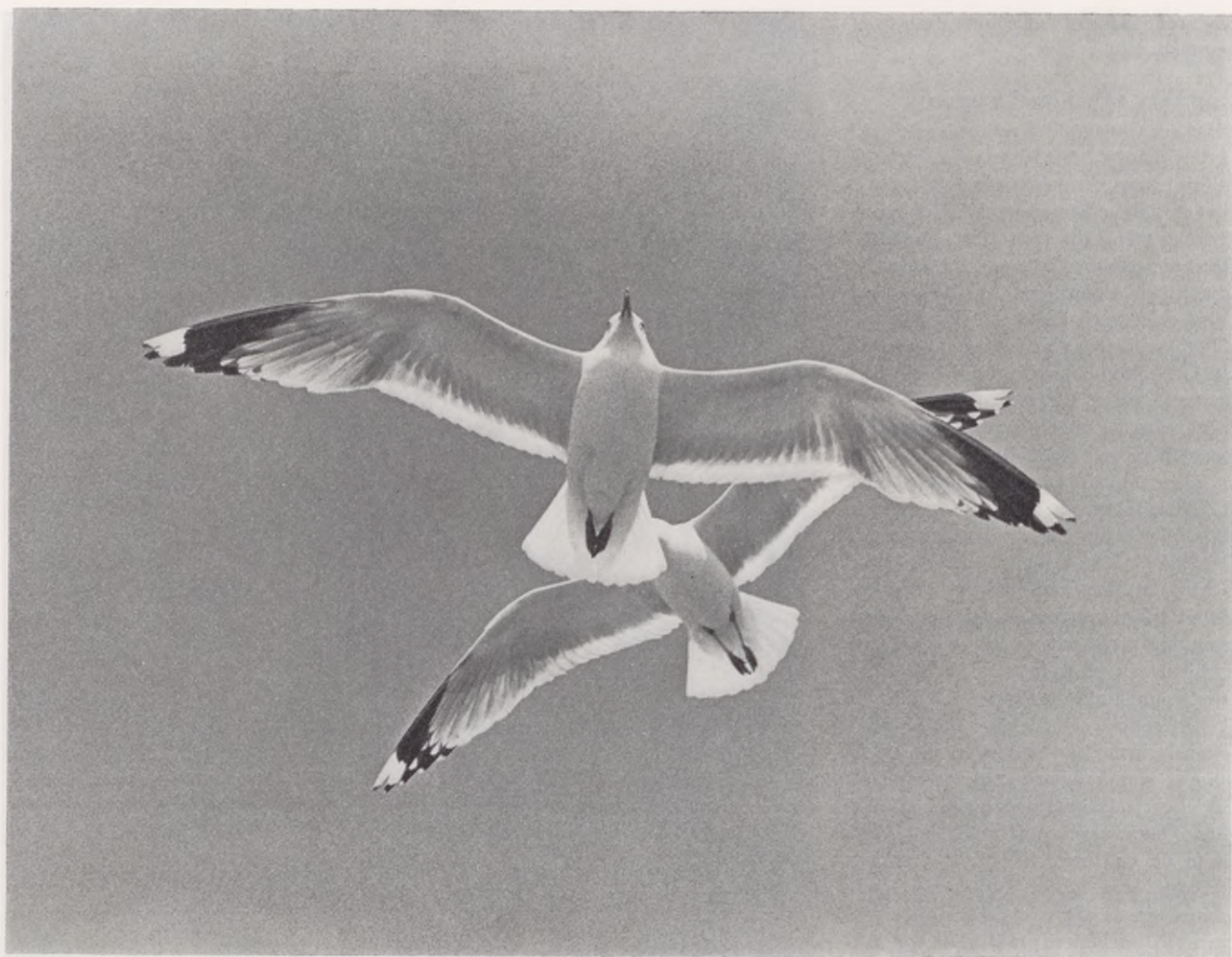
ELDBEGÄNGELSEFÖRENING

Ombesörjer både eldbegängelse- och jordbegravningar. Utan enskilt vinstintresse.

Huvudkontor: Sveavägen 116 vid Odengatan 15 16 60
Söder: Ringvägen 127 40 58 59 eller 40 58 76
Folkungagatan 104 (vid Renstiernasgatan) 43 66 17

Kungsholmen: Hantverkarg 28		Sollentuna: Sollentunav 118	96 26 25
(AB Öhmans begr.byrå)	53 33 75	Hägersten: Blommensbergsv 127	
Östermalm: Valhallav. 143	63 40 61	vid Hägerstensv.	18 65 00
Handen: Källv. 20 B	777 22 10	Järfälla: Ombud fru G. Hahn	0758/108 00
Märsta: Ombud. Stationsg. 3	0760/150 90	Göteborg: Chalmersg. 21	031/20 21 30

Rådgivning och dödsfallsanmälan efter kontorstid 08/51 91 00

Upp eller ner för Sveriges Radio

RUNE M LINDGREN granskar programverksamheten

I Sveriges Radios avtal med staten, paragraf 6, heter det bl a att SR ska upplysa om nuets händelser, orientera om viktigare kultur- och samhällsfrågor samt stimulera till debatt kring sådana frågor. Alla, från politiker till publicister, betonar naturligtvis också "vikten av frihet och allsidighet i programutbudet och av en konsekvent vakthållning kring yttrandefriheten". Olof Palme sa, i riksdagen 1969, att vi måste "obönhörligen med en till lidelse gränsande bestämdhet slå vakt om radions och televisionens rätt till öppen kritik mot samhälle och myndigheter och mot privata ekonomiska intressen".

Från och till, under senare år, har dock författare, radio- och TV-folk etc sagt ifrån: Man menar att det finns en tendens till "aktiv begränsning av den fria kritikrätten" i radio och TV.

I olika producentintervjuer i en Rapport om radionämnden och yttrandefriheten vid Sveriges Radio, utarbetad av en arbetsgrupp inom Sveriges Författarförbund, heter det att en "allmän tendens på radion är att den blir fegare och svagare" respektive "att det förekommer kontroll och censur överallt" inom SR. Det finns, säger man, "ingen öppen censur. Det handlar om självcensur. Man passar sig, är vaksam. Men för vad?"

De där upplevelserna/erfarenheter-

na har en del att göra med att "hela samhället nu är hårdare polariserat" än tidigare.

Ängslighetsneuroser skapas

En lägesrapport från 1974 kan se ut så här:

Det finns en administrationshysteri, en ängslighetsneuros, en överhetspsykos i SR:s styrelse och ledning. Och:

Programskapandet tenderar bli något av en gerillaverksamhet — man gör program mot ett ständigt ibland vagt, ibland tydligare tillbakahållande tryck uppifrån.

Karl Olov Nordelius som formulerar sig så — i Antennen 1/1974 — finner det särskilt betänkligt att ramar och resurser har minskat påtagligt

för vissa särskilt vitala delar av programverksamheten.

Skilda inskränkningar, konstaterar han, har redan företagits, och nya inskränkningar förbereds, av den samhällsbevakande verksamheten.

Attackerna mot radion och TV:n aktiveras

Radio och TV har, alltmer markerat i takt med att faktiska tidningsmonopol lagt och lägger under sig informationsmarknaden, kommit att få en växande betydelse för opinionsbildningen i samhällsfrågor. Följdriktigt och som en av yttringarna av den reaktionära back lash vi tvingas notera idag aktiveras attackerna mot radio och TV.

Massmedia, påminner man på sina håll, blir allt betydelsefullare i samhällsprocessen, därför kommer allt starkare intressen att försöka manipulera dem. En programverksamhetens allt starkare bindning till statsmakten är inte utesluten, här lika litet som i de Gaulles och dagens Frankrike, Nixonadministrationens och dagens USA, etc.

Viktig uppgift peka på missförhållanden

Progressivt radio- och TV-folk värjer sig, med skäl, inför det framtidsperspektivet. Man menar dels att massmedia fortfarande har som en av sina

viktigaste uppgifter att peka på konkreta missförhållanden i samhället och skapa opinion kring dem. Dels påminner man: Vi hamnar i ett besynnerligt publicistiskt klimat om journalisterna enbart blir förmedlare/uppläsare av officiella kommunikéer. Man kräver som bekant, då och då, från folkrörelser och näringsliv, egen tid i framförallt TV utan inblandning av journalister, som — hävdar representanter från c, s, m och fp i en riksdagsmotion — har ett "mycket svagt intresse för att till allmänheten förmedla en korrekt och opartisk bild av den intervjuades verksamhet eller åsikter".

Det är, hävdar man på radio- och TV-mannahåll viktigt att radion äntligen "överger sin väl inrepeterade roll som hjälpgumma åt etablissemangen".

Vi ska, så formulerar sig tex Ulf Örnkloo, ha en radio i samhällets tjänst, men inte i samhällspotentaternas — något som förutsätter en framflyttning av de kritiska positionerna.

Då är yttrandefriheten störst

Kommunikationsforskarna påminner emellertid:

I ett blandekonomiskt samhälle har de reaktionära kretsarna och de ekonomiska makthavarna tillräcklig styrka för att kraftigt värja sig så fort de anar skynten av ett hot mot sin faktiska hegemoni; det har ofta sina di-

rekta genomslag i radio och TV. Yttrandefriheten, kommenterar Kaarle Nordenstreng situationen, har varit störst då borgerligheten känt sig trygg.

Ulf Himmelstrand:

I den till övervägande del borgerliga informationstrategi vi har i vårt samhälle ingår inte, på sikt, att oavlättligt och på ett mångfasetterat sätt exponera allmänheten för informationer om spänningarna i den samhälleliga maktstrukturen. Offentliga media, påminner han också, utsätts för påtryckningar genom de borgerliga medias och betraktelsesättens dominerande inflytande i det svenska samhället; det driver radio och TV i riktning mot borgerliga medias funktionsätt.

Brist på nyhetspolitisk målsättning

Radio och TV framför ofta, inte minst i den nyhetsförmedling som väl åtminstone delvis formar vår världsbild, "orelaterade och dramatiska händelser och avstår från viktigare bakomliggande sammanhang". Lars Ahlin har, parentetiskt, rent allmänt, angripit "journalismens klibbiga förförarsåser" och "sprutlackerade elegans" — och har haft skäl för den attacken! Förhållandet att vi sitter fast i, och snarare går djupare in i än rycker oss loss ifrån en västerländsk journalisttradition som prioriterar det kuriösa, spekulativa, dramatiska, gör inte minst den sociala journalistiken i våra massmedia torftig.

I vilken utsträckning den tilltagande toppstyrningens strypkoppel bidrar till den där journalistiska uttunningen kan man självfallet diskutera. Men alldeles avgjort försvagas den aktiva journalistik radion steg för steg nått fram till av bristen på klart formulerad nyhetspolitisk målsättning.

Här kan man naturligtvis invända att det är bra meningslöst att hacka enbart på SR — när det är samhället och dess informationsmarknader som behöver förändras.

Man kan ställa frågan som den formuleras i Finland: Är en progressiv radio- och TV-politik överhuvudtaget möjlig i ett kapitalistiskt samhälle?

Frågan må stå öppen. Det förtjänar emellertid påpekas att man på skilda håll hävdar dels att "massmedierna sviker oss", dels väljer att arbeta, som opinionsbildare, över andra kanaler. Där är målsättningen ofta att analysera den sociala, politiska, ekonomiska

TV 1 har numera sådana här lokala stationer som man sänder regionala program ifrån! Tror ni det inte, så bläddra fram till sid. 16.

situationen bakom skiftande spektakulära händelser.

Underhållning som inte oroar

Går man in i aktuell radio- och TV-debatt, i och för sig en ganska påfrestande magervals, möter man många kritiska röster.

Lars Gyllensten tex bekymrar sig över att även radio/TV visar tendenser till att i ökande omfattning arbeta med ytlig och insmickrande marknadsföring och cynisk kommersialism. Han slår också fast att en kommersiellt anstruken mediapolitik blir konservativ därför att den inte vill oroa och besvära, och att en hel del i radions/televisionens nuvarande utbud präglas av kommersiella synsätt, dvs bär fram "förtäckta konservativa idéer, underhållning som inte oroar, information som tillhandahåller journalistiska pikanterier".

Lars Gyllensten är ledamot i Sveriges Radios styrelse.

Torsten Byggdal påminner: Sk övertramp förekommer ibland, även i radio och TV. Men det är de "regel-mässiga undertrampen, serviliteten, undfallenheten mot etablissemangen" som är det verkligt stora problemet.

John Sune Carlsson slår för sin del fast: Styrelsen i SR har blivit mera aktiv och styrande, radionämnden mera aktiv och konservativ.

Åke Ortmark:

Många som kräver sk opartiskhet kräver egentligen utslätad förbindlighet.

Örnkloo igen, efter att ha slagit fast att den aktiva kritiska journalistiken under en följd av år vunnit mark i SR: "Pendeln (är) nu på väg tillbaka åt höger, mot okritiskheten" på nytt.

Debatten kring SR bör aktiveras

Det är ett liv och ett kivi.

Med högst seriösa accenter.

Här är naturligtvis inte platsen att detaljsummera debatten kring SR, ämnet är lite för stort för det. Men här kan vara platsen att betona att debatten kring SR måste aktiveras! Hur utbudet i radio/TV ser ut är ingen intern SR-fråga.

Radion gick, först med små nästan omärkliga förskjutningar, sen framförallt på 60-talet nästan explosivt, in i svensk vardag över hela dess spektrum, prioriterade det kontroversiella, diskuterade — inte minst i gruppteaterpjäser med konsekvens och en klar, hård, het hållning, men också i ett socialt kringgripande traditionellt reportage. Även TV hade öppningar mot samhällsdebatten i sitt utbud.

Sen när radion, i någon utsträckning också TV, om än tveksamt och

med förbehåll började spela en roll i debatten tenderade intressegrupper och beslutsfattande instanser att "blåsa i basunerna och tuta i trumpeterna", eller — med Ulf Örnkloos ord — att "tala maktspråk och visa musklerna så fort informationen rörde vid deras privilegier".

Så sa Palme 1969

Där är vi nu.

Det faller sig naturligt att i detta

läge aktualisera ett par Olof Palme-ord från 1969; då var han utbildningsminister. Palme talade om kulturproduktionen, men hans formulering gäller naturligtvis också samhällsbevakning etc. Palme sa att "den som ogillar konkreta inslag i kulturproduktionen bör inte kräva att samhället ingriper med sin övermakt eller, om han sitter i den positionen, själv företa ett sådant ingripande. Det är den auktoritära intoleransens väg"! ■

Skattestopp oroar HCK

Vi är oroad över uppgörelsen om skattestoppet. Oron grundas på erfarenheterna av finanskyran under förra skattestoppet. Brister för handikappade kan endast klaras av genom förstärkning av den gemensamma sektorn. Det säger ROLF UTBERG, HCK, i ett uttalande för pressen.

Storkonsumenterna av sjukvård får nu betydande merkostnader eftersom en förutsättning för skattestoppet varit de nya avgifterna inom sjukvården. De drabbar dem som har behov av upprepade läkarbesök, behandlingar, utprovningar och de som medicinerar regelbundet. Skall utvecklingen för handikappade kunna fullföljas med inriktan att de på lika grund med andra skall bli delaktiga i gemenskapen i samhället krävs omprioriteringar. HCK kommer därför hårdare än tidigare att kräva att de tillgängliga resurserna dirigeras dit behoven är störst.

Korvar att steka, koka och grilla.

Scan Grillare är en ny korv, grovmalen och mustig i smaken. Grillare liksom Hot Dogs

går bra att både steka och grilla. Vanlig Varmkorv däremot blir godast om du kokar den.

Vad betyder handikappråden?

En summering av dagens erfarenheter och intryck

Vi var många som med tillfredsställelse såg tillkomsten av beslutet att inrätta handikappråd inom landets kommuner och landstingsområden. Den positiva bedömningen sträckte sig så långt, att det ansågs att handikapprådets tillkomst var det viktigaste som skett i svensk handikappolitik. För första gången skulle här ges möjlighet till ett mera direkt inflytande över handikappolitiken i våra kommuner och landsting. Här skulle ges tillfälle att få tränga in i problemen redan i initialskedet, innebärande att handikapprepresentanterna genom sin erfarenhet och i egenskap av experter inom sina resp. områden, skulle kunna förmå beslutsfattarna att taga hänsyn till detta och ändra sig i fall som kunde vara aktuella. Summeringen görs av ÅKE MAGNUSSON mot bakgrunden av egna erfarenheter.

Hur har det då gått? Ja, handikappråd har säkerligen tillkommit i alla landstingsområden och i väldigt många kommuner. Men jag tror inte jag gör mej skyldig till överdrift, om jag påstår att handikapprådets ställning i dagens läge är något vacklande. Och detta har givetvis sin förklaring i att råden är nybildade och ännu inte funnit sin arbetsmetodik. Klart är emellertid att väldigt många handikappråd har valt en arbetsmetodik som är alltför ensidig. Ansvariga inom kommuner och landsting klagat ofta över att handikapporganisationerna inte kommer in med ärenden som skall behandlas i råden. Det måste självklart vara lika stora krav på kommunerna och landstingen att till rådet knyta frågor som har med handikappolitiken att göra. Den lista på arbetsuppgifter som behandlats i landets handikappråd och som skickats ut genom Statens handikappråds försorg, ger en fingervisning om vem som väckt frågorna.

Det bör vara fem delegater

Genom de rekommendationer som kommunförbundet och landstingsförbundet lämnat, har handikappörelsen

på de flesta håll erhållit en representation på 5 delegater. Det är angeläget att man, på de orter man inte lyckats erhålla detta delegatantal, försöker få en ändring till stånd i enlighet med rekommendationerna.

Tillsättningen av rådets övriga delegater har vi inom handikappörelsen inte haft möjligheter att påverka. Och detta är fullt acceptabelt. Vad vi däremot bör tillse, är att **alla** rådsdelegaterna bevisar rådssammanträdena. Jag har en känsla av att det förekommer alltför ofta att föredragningslistan noggrant kollas och om det inte förekommer ärenden inom just det berörda intresseområdet — ja då blir delegaten borta. Detta skapar ingen kontinuitet för rådsarbetet och det tar väldigt lång tid innan alla i rådet verkligen lär känna varandra.

Säg till om ni inte förstår

Vi måste också se till att de olika föredragande vid rådssammanträdena använder ett sådant språk, så vanliga människor förstår vad som sägs. Medicinska och tekniska termer, som visserligen är vardagsmat för tex läkare, arkitekter och tekniker, **kan** vara svårbegripliga. Det är bättre att vi säger ifrån att vi inte begriper språket, än att vi tysta medverkar till att fatta beslut som vi inte förstår innebörden av.

Arbetsutskott kan vara bra

Det finns olika sätt att rent arbetsmetodiskt verka i handikappråden. En del har tillsatt olika kommittéer för att bevaka olika frågor. Andra har tillsatt ett arbetsutskott, som skall verka mellan rådssammanträdena. Trots kommunförbundets negativa inställning till arbetsutskott, är jag benägen att förordna detta arbetssätt. Skälet härtill är att kommittéer av olika slag ofta har benägenheten att avsomna i stillhet. Ett arbetsutskott har alltid den pressen på sig att inför varje rådssammanträde redovisa och föreslå olika ärendens behandling i akt och mening att härigenom effektivisera rådsarbetet.

Så några ord om den ekonomiska situationen för handikapprepresentanterna i handikappråden. Det finns, be-

klagligt nog, inga fastställda normer för hur man skall ersätta handikapprepresentanterna då handikappråden sammanträder på dagtid och ersättning för förlorad arbetsinkomst blir aktuell. Kommunernas och landstingens rådsdelegater är ju bekymmersfria härvidlag. Ofta får handikapporganisationerna själva svara för ersättningen till sina representanter. Självklart borde det ju vara så att varje kommun och landsting ersätter handikapprepresentanterna för såväl förlorad arbetsinkomst som reskostnad. Det är en brist att inte Riks-HCK lyckats få fram enhetliga normer i ersättningsfrågorna.

Informationens betydelse

Jag vill så taga upp ett par frågor som jag personligen finner oerhört angelägna. För det första gäller det den interna och externa informationen kring handikappråden. Interninformation är viktig då man sätter igång verksamheten i ett handikappråd. Det räcker ju inte med att rådet bildats och att man planerar ett visst antal sammanträden pr år. Kommunens och landstingets olika förvaltningar måste informeras om att rådet finns, vad dess verksamhet omfattar och vad handikapprådet förväntar sig av resp förvaltningsorgan då det gäller behandling av handikappfrågor. Alltför ofta möter vi färdigskrivna utredningar, färdiga planer över bostadsbygge och serviceinrättningar. Handikapprådet får så tillfälle — för formens skull — att taga del av utredningsmaterialet och i bästa fall att inkomma med synpunkter. Det är inte i många fall ett sådant förfarande renderar till radikala ändringar. Ärendena har då hamnat i en sådan framskjuten position, att det är ytterst svårt att få ändringar till stånd. Om däremot de olika förvaltningarna från början får klara direktiv om att handikapprådet skall kopplas in redan i initialskedet, är det ju stora möjligheter till att ärendenas slutliga utformning går i en riktning som är till gagn för de handikappade — och det är ju detta som hela arbetet går ut på.

Forts sid 22

Ny viloresa med RHL till Sunny Beach i Bulgarien

Endast en resa är planerad

Nu närmar sig åter tidpunkten då det blir dags att lämna Sverige för ett par sköna veckor vid Svarta havet. Liksom tidigare år med lyckade rekreationsresor subventionerar förbundet kraftigt dessa resor förutom den rabatt, som redan erhållits av Reso. Med risk för att bli tjugiga lämnar vi nedan information om årets resa. De som varit med tidigare känner igen det mesta, men för alla nya läsare hoppas vi att dessa rader skall bli till vägledning. Resan är öppen för alla medlemmar i RHL liksom anhöriga och nära vänner till medlemmar. Observera att hjärtsjuka deltagare måste insända läkarintyg.

Ej behandling utan vila, rekreation

Vi vill framhålla att denna resa icke är en behandlingsresa utan en viloresa och rekreationsresa med möjlighet till läkarbehandling, om så skulle behövas.

Sunny Beach ligger vid Svarta havet

Nere vid Svarta havet ligger Sunny Beach, Bulgariens riviera med en milslång sandstrand och underbart klart och rent vatten. Här har vi fastnat för hotell Kuban, som är ett myc-

ket modernt, snyggt och trevligt möblerat hotell med alla bekvämligheter. Hotellet ligger 200 m från stranden. Inkvartering i dubbelrum. Alla rum har balkong.

Skönt klimat i juni månad

Vad kan man säga om Bulgarien? Jo, man har ett skönt klimat, särskilt i juni, då det ännu inte blivit för varmt. Badtemperaturen 20–22°. Man äter och dricker gott och billigt på över 30 restauranger där man serverar god och vällagad mat.

Man kan köpa lädervaror och keramik mycket billigt. Vill man roa sig kan man göra det på restauranger och nattklubbar. Men framför allt är värmen och luften välgörande.

Sedan finns det många tillfällen till att göra dagsutflykter i omgivningarna, till både gamla och nya städer.

Sjuksköterska medföljer

Nu till själva resan och vad den innehåller.

Resmål: Sunny Beach, Svarta havet.
Inkvartering: Hotell Kuban.

Pris kr 975:— med jettflyg Sterling Airways från Arlanda till Burgas.

Direktflyg 3,5 tim. med modernt och bekvämt flyg, 30 min. bussresa till Sunny Beach. Helpension i dubbelrum med matkuponger. Svensk sjuksköterska medföljer från Arlanda un-

der hela resan. Svensk reseledare samt en reseledare från förbundet om antalet resenärer överstiger 25.

Arrangör RESO. Resan är rabatterad av Reso och dessutom subventionerad av förbundet.

Sjuksköterska denna gång blir liksom tidigare år fru Barbro Weber från Vänersborg.

Hela resan är 14 dagar.

Utöver nämnda prisförmåner svarar förbundet för anslutningsresekostnaden till Arlanda förutom kr 100:— som resenären själv betalar. Tanken är att ingen skall ha högre kostnader än kr 100:— till Arlanda.

Resebestämmelser

För rekreationsresa till Bulgarien gäller Svenska resebyråföreningens allmänna resevillkor. Utöver dessa gäller följande:

- En förutsättning för deltagande i resan är att resenären själv skall kunna sköta sitt dagliga liv. Personer som ej kan sköta sin dagliga hygien måste tyvärr vägras deltagande.
- Resenären måste vara tillräckligt frisk för att klara resan och ev. behandling.
- Resenär, som är tveksam om sitt nuvarande hälsotillstånd, bör vidtala sin läkare före avresan.
- Resenär med hjärtsjukdom skall

insända läkarintyg som tillstyrker deltagande i rekreationsresan.

- Deltagande i resan sker på eget ansvar.
- Deltagaren måste vara reseförsäkrad. Försäkringen skall täcka akut sjukdom, olycksfall, fördyrade hemtransporter och resgodsförlust.

Anmälan bör göras snarast

Platsantalet är begränsat och ansökan om deltagande i Bulgarien-resan bör därför göras genom att insända vidstående talong och senast den 15 april 1975.

Samtidigt med anmälan skall en anmälningsavgift på kr 100:— insättas på vårt postgirokonto nr 95 00 11 - 7, för att anmälan skall betraktas som definitiv.

Om ytterligare upplysningar om resan önskas, går det bra att kontakta Bengt Dahlström på tel 08/23 15 30, eller skriva under adress RHL, Box 3196, 103 63 STOCKHOLM.

Observera att förbundet även ombesörjer anslutningsbiljetter, varför färdansett i förekommande fall även bör anges på talongen.

Det är nödvändigt att alla fyller i hälsodeklarationen. På det sättet är alla säkrare under vistelsen och resan.

Fotot visar en del av Sunny Beach i Bulgarien.

ANMÄLAN TILL REKREATIONSRESA den 5 juni 1975

Insändes senast den 15 april 1975 till

RIKSFÖRBUNDET FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA

Box 3196

103 63 STOCKHOLM

För att anmälan skall betraktas som definitiv insändes samtidigt anmälningsavgiften, kronor 100 per deltagare till vårt postgirokonto nr 95 00 11 - 7, varvid på talongen anges resmål samt avresedag.

Texta tydligt eller använd maskinskrift

Namn Rökare

Adress Icke rökare

Postnr och postadress

Folkbokföringsnr Tel bostaden/.....

Tel arbetet/.....

Lokalförening **OBS! För hjärtsjuka deltagare erfordras läkarintyg**

Medresenär

Namn

Adress

Postnr och postadress

Folkbokföringsnr

Anslutningsbiljett

Avresa från den/..... kl

Retur från den/..... kl

Antal personer

HÄLSODEKLARATION

Insändes tillsammans med anmälningsblanketten. Denna blankett kan Ni under-teckna själv eller få styrkt av läkare.

Fullständigt för- och efternamn

Adress

Postnr och postadress Tel/.....

Född år män dag Civilstånd

Yrke

Närmast anhörig

Medicinsk grundsjukdom

När debuterade sjukdomen

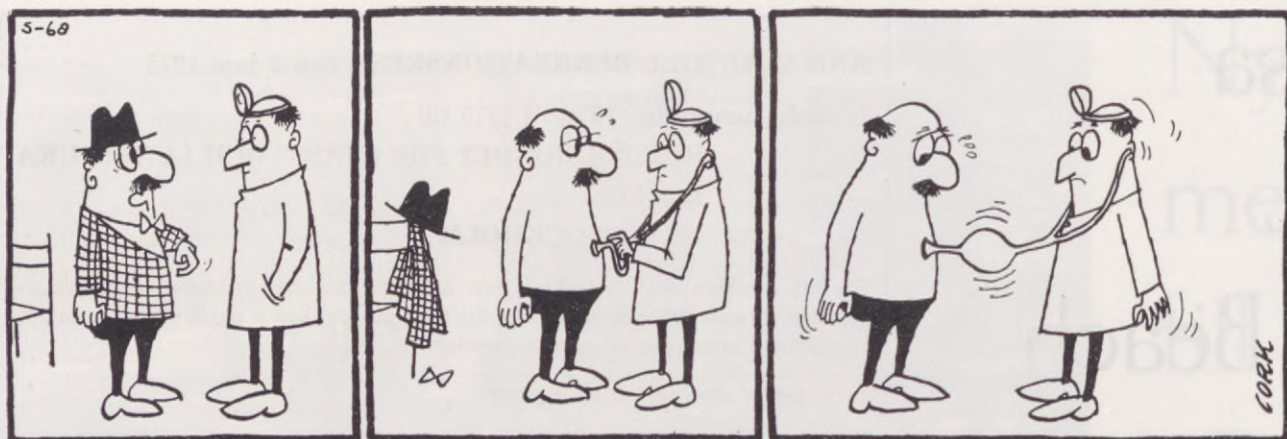
Vårdats på sjukhus tiden

Ordinerad medicin

Allergi eller ogynnsam reaktion för något preparat

..... den / 1975

Underskrift

— Det kan inte vara annat än simningen, herr Pettersson!

Simma, motionera, träna = må väl

Om träningens och tävlingens roll för handikappade

Läkarvetenskapen har konstaterat att ingen idrott har så många goda effekter för kroppen som simning. Ingen annan idrott är heller så helt utan skadliga bieffekter. Nästan alla rörelser du gör i vatten är bra för kroppen — utom att svälja bassängvatten förstås. ERLAND DAHM beskriver sin glädje över simningens betydelse.

Om du skulle börja träna...

— Jag motionssimmar ju, säger du.

Fint. Det visar att du redan upptäckt vattnets rikedomar. Motionssimning är ett steg på en väg till bättre hälsa och trivsel genom god hälsa. Du har redan rätta gnistan.

Motionera eller träna?

Då vi motionssimmar gör vi det oftast i egen takt. En del simmar länge och långsamt — andra snabbt och kort. Somliga bara ligger där och skvalpar. Man har det skönt. Man mår. Man är mindre handikappad i vatten. Egentligen borde man vara en fisk.

Vad är det för skillnad på att motionera och att träna?

Ungefär densamma som att gå på slät mark och att vandra i terräng. Att träna är att vid varje träningstillfälle simma lite mer, hårdare, snabbare, än gången innan. Eller mycket mer. Det kommer med tiden. Gärna också att

simma mer tekniskt rätt, med mindre ansträngning.

Vad skall det tjäna till?

Ja det skulle vi vilja låta dej upptäcka själv. Bara du kan upptäcka det. De som upplevt alla goda följder av en tids träning brukar inte beklaga sej.

Om du tränar enligt en erfaren tränares råd några gånger, når du samma goda effekter som efter motionssimning i egen takt flera dussin gånger.

Det är hemligheten.

Att träna innebär att övervinna kroppens naturliga tröghet mot ökad fysisk ansträngning.

Vad sker i kroppen vid träning?

Vatten avlastar kroppstyngden — du blir lättare i vatten. Hjärtat arbetar snabbare under träning, lungorna vänjs vid att växla mer luft, varje kärl genomströmmas fortare av blod. Slaggprodukter från organen transporteras undan i expressfart — du blir genomvädrad. Alla muskler får massage inifrån — och utifrån — av vattnets tryck.

Den som inte kan springa på land kan rusa i vatten.

Din kropp är byggd för rörelse. Missunna den inte det. Vatten underlättar rörelse.

En god effekt av träning som du märker mycket snart, är ökad styrka till vardags. Dina genomvädrade organ ger större uthållighet, och dina stärk-

ta muskler minskad trötthet. En timmas träning i veckan skänker många timmars extra arbetsuthållighet.

Vilka handikappade kan träna?

Ännu har man inte funnit något handikapp som inte i något avseende kan använda träning för att bättra på konditionen. Tvärtom — allt svårare handikappade deltar — inte bara i träning utan till och med i tävling. Det finns former av träning som underlättar fysisk återanpassning.

Att träna och att tävla

Skillnaden mellan att träna och att tävla är som mellan att vandra i terräng och att klättra i berg.

De som tränat regelbundet erbjuds tillfällen att redovisa resultatet av sin träning i simtävlingar. Det är i korthet vad tävling innebär. Att tävla är det yttersta målet för träning för många, men behöver inte alls vara det för alla.

Vad är det för bra med att tävla då?

På samma sätt som det är en tröskel av motstånd att övervinna mellan att motionera och att träna är det mellan att träna och att tävla.

Du kräver mer av dej och din kropp i tävling och i träning för tävling. Tävling är en slags examen av din träning. Tävlandet ger en extra kick åt tränandet. Och — att tävla är fr a

ERLAND DAHM som skriver om sin glädje att simma, att träna och att tävla, hade inte något som helst idrottsintresse tidigare. Först när han för några år sedan upptäckte den betydelse simningen hade för honom som handikappad, vaknade hans idrottsintresse. Erland Dahm är född 1926. Hans handikapp: saknar händer efter en olycka 1948. Nu är han med och tävlar långt utanför Sveriges gränser.

DU SOM ÄR hjärt- och lungsjuk och får lust att börja simma, glöm inte att tala med Din läkare innan Du sätter igång. Det gäller för alla som är ovana vid motion och träning: det är klokt att starta med att rådfråga läkare.

I NÄSTA NUMMER har vi ett reportage av Sven O. Bergkvist om en metod att lära sig simma eller flyta även om man är svårt handikappad. Det är Halliwicksimningen vi presenterar.

att tävla mot sej själv, att uppleva att simma bättre och bättre, snabbare och snabbare, smidigare och riktigare — och glädjas åt: detta har jag själv arbetat fram.

Usch, att anstränga sej för mycket, tänker du kanske. Det här gäller inte mej, tror du.

Men träna på prov ett par gånger. Tala med någon som tränar.

En tävling är dessutom dramatik och spänning — som man rycks med av och är del av själv. Det är skillnad på det deltagandet, då man själv tävlar, och att bara titta på idrott i TV.

Att vara handikappad innebär redan en stor förmåga att extra anstränga och behärska sin kropp. Simning och träning och tävling kan ge dej nya resurser.

Att tävla har en mängd roliga effekter vid sidan av. Träningskamraterna, laget som man svetsas ihop med. Resorna. Handikappade tävlar i hela Norden med varann. De bästa simmarna tävlar dessutom längre bort. England, Tyskland — till och med på Nya Zeeland.

Ibland har vi särskilda träningsläger. Vi har avskedsfester ihop. Dans. God mat. Osv. Man får såna vänner. Av alla könen.

Idrott och handikapp

Då idrottande för handikappade började så försiktigt, förvånades icke-handikappade över prestationer som åstadkoms. Man startade med några grenar, men det visade sig att varenda gren fick deltagare och förbättrade

resultat. Nu slås rekord på rekord i gren efter gren, år efter år. Läkare och terapeuter började få upp ögonen för fakta — nu finns en hel forskning om handikappidrott.

Idrottsrörelsen är konservativ och var i början kallsinnig, särskilt till våra krav på integrerade tävlingar: tävlingar mellan handikappade och icke-handikappade. Ännu är företaget trögt där. Men resultaten från elit-idrottskvinnor och -män inom handikappidrotten har dragit åt sej visst intresse från idrottsrörelsen, och från anslagsgivande myndigheter, stat och kommun. Det visar de nordiska och internationella tävlingarna. Det är som om den konservativa idrotten börjar bli lite orolig och tänker: "Men var inte dom där handikappade? Här visar ju resultat på resultat att man snuddar icke-handikappades normalresultat och rekord". Blinda åker skidor, amputerade simmar, utvecklingsstörda ror, paraplegier simmar, tränar, tävlar.

Liksom återanpassning inom daglig livsföring och anpassning av handikappade till alla slags arbeten skapar förvåning och beundran, förundrar nu de idrottsliga resultaten.

Återigen har det visat sig: handikapp är något relativt. Handikapp går att övervinna på alltid något sätt.

Varje handikappad kan träna. Varje handikappad som gör det, förbättrar på lång sikt andra handikappades situation — inställningen till handikappade, respekten för en insats oavsett viss fysisk brist.

Du har bara en kropp. Du är handikappad. Vad du med din handikappade kropp ändå kan åstadkomma, har säkert förvånat många icke-handikappade, och ibland också dej själv.

Hjälp din kropp. Varje kropp har outnyttjade förmågor, otränade möjligheter bevarade i alltid någon muskel — eller annat organiskt system. ■

Fattigt folk förr

När det gäller historiska tillbakablickar har historikerna förbigått fattigfolks levnadsförhållanden, konstaterar HALVDAN RENLING i denna artikel som handlar om en intressant nyutgivning.

Det är därför glädjande att Lars Levanders "Fattigt folk och tiggare" kommit ut i ny upplaga. Den ingick i en kulturhistorisk serie som gavs ut på 30-talet. Idag har boken utgivits på Gidlunds förlag i samarbete med Institutet för folklivsforskning vid Nordiska Muséet och Stockholms universitet. Docent Stig Björklund svarar för efterskrift.

Inga bondeuppror i vårt land

Lars Levander (1883—1950) fullföljde sina folklivsforskningar under en tid då folk ännu bevarade mycket i minnet av det som bevarats muntligt från generation till generation. Levander studerade därtill domstolshandlingar o dyl och går tillbaka till förhållanden på Vasa- och medeltid.

Internationella jämförelser görs — Levander var väl bevandrad i fransk litteratur. De franska och tyska bönderna reagerade med väpnat uppror mot regeringar och feodalherrar. När svälten drabbade övergav de sina gårdar. I Sverige inträffade inte sådant, där har inte heller något renodlat bondeuppror förekommit enligt författaren.

Tiggarbarnens liv beskrivs

Det är människorna som inte ens nådde fram till det normala livet "på svältgränsen", de som ingenting voro och ingenting hade, som ägnas studiet i "Fattigt folk och tiggare". Vi får i framställningen följa människor vid allmänningens misär och sätta oss in i de otroliga men väldokumenterade berättelserna om tiggarbarnen och hur man i städer och samhällen försökte värja sig mot tiggeriet.

Nöd men solidaritet

Bönder och arbetare visste att arbete skapar värden. Man får intrycket att det fanns en genomsyrad vilja att hjälpa dem som av någon anledning inte kunde arbeta, den andan fanns väl sär-

Forts nästa sida

TÄNK PÅ
HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS
BLOMSTERFOND

POSTGIRO 95 00 11 - 7

skilt på landsbygden. Under nödåren hjälpte ingen möda, alla stod inför katastrofhotet.

Tiggarkungar

Hur sociala ingrepp arrangerades från myndigheternas sida är vårt fördjupat studium. Inför stora sociala problem kom man på idén att låta de hjälp-sökande själva organisera hjälpverksamhet. Tillkomsten av tiggarkungar är en särskild historia vars poänger lever i folkmun och Levander berättar en mustig historia om fenomenet.

Grovt tecknad var den svenska fattigvården: Släkt- och byfattigvård — kyrkan — staten — socknen. Ett särskilt kapitel ägnas skillnaden mellan katolsk och protestantisk fattigvård. Gustav Vasas reformation förmerade tiggarskarorna och det tog lång tid att finna nya organisatoriska former för statens och kyrkans hjälpverksamhet.

Nu skall gjuterierna dammsynas

Landets 130 järngjuterier och 150 metallgjuterier ska nu specialgranskas av arbetarskyddsstyrelsen, rapporterar arbetarskyddsstyrelsen.

Målet är att få en effektiv dammbekämpning på alla arbetsplatser där silikosfara finns, och gjuterierna är den första branschen som studeras, sedan står stenindustrin i tur. Satsningen på att utrota silikosen är den största arbetarskyddsstyrelsens någonsin gjort. Målet är att det inom fem år inte ska finnas silikosfarliga arbetsplatser.

Sammanlagt ska ca 3 000 arbetsplatser specialkontrolleras.

Det förebyggande arbetet omfattar även arbetsplatser med asbesthaltigt damm där risk för asbestos och andra sjukdomar genom asbest kan finnas.

Ett tiotal experter har anställts inom arbetarskyddsstyrelsen för att arbeta med silikosuppföljningsprojektet. Vidare är en inspektör i vart och ett av de 19 yrkesinspektionsdistrikten knuten till projektet. Dessutom anlitas konsulter.

Utbildningen av personalen är nu klar, och fältarbetet med åtgärder och kontrollmätningar startar.

Rätten till arbete central, säger HCK

Accepterar inte enbart skyddat arbete

Rätten till arbete är en central fråga för handikapprörelsen. Arbetsmarknaden är det område i samhället som effektivast utestänger handikappade. Lagstiftning och andra åtgärder har hittills inte lett till någon större förändring. Oberoende av konjunkturerna har tendensen under hela efterkrigstiden varit entydig: allt färre av dem som får service av arbetsvården får anställning på den reguljära arbetsmarknaden. Vi accepterar inte att samhället ensidigt skall svara för att handikappade får arbete. Vi accepterar inte heller att handikappade skall hänvisas enbart till arbete i skyddade former. Det säger HCK i ett skarpt remissyttrande. Vi återger det i förkortat skick.

Den pågående utvecklingen måste brytas. Skyldigheten för arbetsgivare att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen är en insats i den riktningen. Vi ser den som en viktig komplettering till trygghets- och främjandelagarna. Isolerad är dock denna åtgärd otillräcklig. Det är därför nödvändigt att i fortsättningen mera verkningsfullt utnyttja de möjligheter som ges i lagen om vissa anställningsfrämjande åtgärder.

Det råder i dag stora klyftor mellan företagets ofta orimligt höga krav på arbetskraftens utrustning och förmåga och de arbetssökandets önskemål, behov och förutsättningar. Genom att arbetsförmedlingen får kännedom om fler lediga platser kan man hysa förhoppningen att fler arbetsuppgifter som bättre passar handikappade kan till-

sättas via det offentliga förmedlingsorganet.

Å andra sidan kan den vidgade informationen bli tämligen verkningslös, eftersom arbetsgivarna inte behöver anställa den av förmedlingsorganet anvisade arbetskraften. Främjandelagen måste därför tillämpas mer aktivt.

Med hänvisning till vad HCK som samarbetsorgan för 19 handikappförbund på rikspanet framhållit vill vi förorda att regeringen i direktiven för arbetsmarknadsstyrelsens arbete med den vidgade platsinformationen starkt betonar, att denna ej får ses som en isolerad företeelse. För att handikappades situation på arbetsmarknaden skall undergå avgörande förbättringar måste den kombineras med andra åtgärder.

Nej, det är inte svenska TV 1

Det är finska sopbehållare

Handikappvänliga sopbehållare av den här typen träffar man på efter de finska vägarna. De är gjorda av lättmetall och locket är så lätt och så avvägt och konstruerat att man kan tippa upp det med ett finger. Det är inte heller någon svårighet att köra intill dem på rastplatserna, och höjden är överkomlig från bilens öppna ruta. Lägg därtill att barnen tycker att det är skojigt med kvarlämnade rymdhjälmor i jätteformat, väl synliga i rött och gult.

Text och foto: GUNNAR NILSSON

STATUS BILDKRYSS

DE HÄR VAR KUL, MEN JAG LÄNGTAR HEM TILL KEX & SKO-STAN!

... Å JAG VILL HEM TILL MIN STAD Å SE BEMPA & CO!

G.P.

FÖR- PACK- NING				FRÅGA						PÅ FRI FOT
BÄNER			GÅR I SCHACK KAN MAN HETA					SOV- STUND PÅR KVIGAN		
HÄR HAFT SIN STRÄNG				LIG- GER HÖGT						
SKÅDE- SPEL				KA- DA- VER	KAN HA LYCK FÖRE SIG		DRA- GA- RE			
RART	GULLIGA FEST- KLÄ- DER				KOPP- TAG KAN SÖVA			SES I FASTAN	STUM- PA	VÄRD- HEM
		PIPPI		SPÅNSK FRUGA					GRIPPA GAMLA SKID- KUNGEN	
KAN PRYDA TOM- TEN				AFRIKA- VATTEN EJ NDRRA						
		STRÖM- ORD		HEMLIG- HETS- MA- KERI						
FARA		BAL- TER		STILER HÖGT I SKYV				ANSE NÅGON HA RÄTT TILL		KAN STÅ FÖRE GLYCE- RIN
LÄTER KVICKT										
KAN HON HA EKVI- VALENT			KAN BILDA BANK	TRIVS VID VATTEN	FÖR- MODA		GÅR I KLOSTER LJUS TID			
								ÅK		
ISKIDA			ÖVER- FÖR GAMMALT SE						BÖRJAN BERÖMD TECK- NARE	
KAN TÄLA MYCKET	MED SAMMA UPP- FATTNING			NÅGOT SOM KAN FATTAS				ÖRSLAG		
							INSLAG FÖR BARN			

nr 2

Namn

Adress

Postadress

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm, tillhanda senast den 10 april. För att få deltaga i tävlingen skall tävlingsbrev vara märkta "Bildkryss nr 3". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kr. Pristagarnas namn meddelas i Status majnummer.

TORSTEN SÖDERLING **Gringo**
och Carmendora

Fastän mörkret redan fallit går mestisflickan Carmendora och sopar patien på Hotel Guarán som är ett schabbigt ställe men dock ibland får en resande utlänning i liggaren.

När hon får syn på mig vilar hon armarna på sin långskaftade "escoba".

I taket dinglar en skärmlös dammig lampa och sprider ett halvblint ljus.

Skuggorna smyger som svarta pantar på väggen.

Luften är en ljum välling av siden.

Den ginge an att svälja om inte quebrachoveden osade från köksgrillen och avträdena stank av ammoniak.

Farmor i huset sitter i sin kvidande bambustol och rullar aftoncigarren: en oljig kolsvart historia.

Den koleriska burpapegojan, som är en sällsynt albino med röda ögon och kvicka ögonlock, har slagit igen näbbet för dagen.

Kroghunden Dongo är en halvtam best på femtio kilo. För varje steg som andas i hans närhet morrar han och skär tänder. Nu ligger han och naggat i pälsen med sina gula tänder.

Dagen har prasslat med en nervös torr vind och med en satan till gul sol.

Mot kvällen sänkte sig himlakupan över minnet av konkvistadorernas klingor och jesuiternas bönböcker och tonade fram en giftgrön färg. Det bör bli åska och skyfall till natten.

Carmendora är en behaglig flicka att betrakta. Med en mun som kunde tömma floden, svarta ögon och tänder vita som maniokans fruktkött.

Utan skor går hon på breda lätta fötter och svänger hoppingivande på höfterna.

Hon bär den traditionella kvinno-dräkten. Svart blankskinnskjol och kortärmad vit blus av billig perkal. Blektonad rosavit som apelsinblomman. Som tecken på att hon ännu väntar på sin för evigt utvalde, har hon i den blåsvarta nackknoten stuckit en liten sensuell kam av rent guld.

En pigg och smakfull radannons som säljer ganska bra.

Carmendora är stolt och kisögd av reservation mot främlingar. Hotelljobbet har dock ställt dörren till indian-själen på glänt. Annars är dessa landets ursprungliga döttrar stumma som kyrkbänkar när det gäller umgänge med gringos.

När vi bytt de kommuna fraserna och jag sagt "linda noche" och hon svarat "muy linda", frågar jag — eftersom presidenten inom kort med sk allmänt val skall låta bekräfta en ny regeringsperiod på fyra år — om hon inte tycker att ett land med så sköna kvinnor också borde ge dem rösträtt, så att de fick vara med och välja sin egen president.

Då skjuter hon fram sitt tunga skulpturala huvud och stirrar förvånat på denne hopplöse Gringo, som inte skäms för att blotta sin okunnighet om sederna i hennes land, där matriarkat en gång rådde och männen sedan dess aldrig vågat släppa fram kvinnan till urnorna.

— Välja president? Pysch! fnyser hon. Vad skulle det tjäna till? När presidenterna i vårt land alltid valt sig själva!

På morgonen friskar det efter regnet. Carmendora går och sopar skiffergolvet på mitt rum. Balkongdörren står öppen mot gatan där vattnet ännu forsar ner mot floden. Himlen är blå som ett fågelskri. Med bästa vilja kan man förnimma en bris på tungspetsen. Idag flyger änglarna högt.

— Está bien, säger jag för att hon inte ska slita ut den röda mosaiken.

— Si, bien, svarar hon glatt och kvastar sophögen under mattan.

Det är en av dessa paradsöndagar som brukar föregå valet. Efter siestan går vi för att se spektaklet dra genom gatorna som är kantade av patrioter.

Viftande patrioter. Eller med näven i byxfickan mot regimen. Den gamla, den nya och den kommande. Men outslitlig patriotism.

TORSTEN SÖDERLING berättar med förkärlek om den tid då han seglade på Sydamerika, som i denna novell med motiv från ett icke närmare angivet land.

Nu kommer draken av bajonetter och biblar.

Ringlande förbi hjältarnas pantheon vid Befrielseorget.

Förbi gravkyrkan där en hjulbent klumpig bondgrabb legat fruktad för sin kistas andedräkt i snart hundra år.

General Lopéz, som ville bli kontinentens Napoleon men blev sitt eget lands bödel.

För dagen bär Carmendora en modigt urringad blus i smaragd. Gräsgrön och frisk som en örtagård efter regnet. Blusen påminner mig om att landet i sina bästa stunder kallas "kontinentens trädgård".

Först i processionen fyra generaler i blankstärkta mossgröna uniformer. Alla med en färglåda av dekorationsband över vänstra bröstfickan.

Ärkebiskopen skrider solito med kräkla, silverne huvudstrut och gul mantel.

Prästplutonen i svarta kappor och charlakansbretter.

Sittande på en tron åker skyddshelgonet på hästdragen blomstersmyckad vagn. Landets eviga jungfru och moder. Ett kostbart gipsarbete av importerade helgonmakare från Italien. Blondin med axellångt hår. Vit sidenklänning, guldglorian instucken i öron-

musslorna. Dödens kallröda läppstift. Häftiga rosor på bleka kinder.

Så följer plutoner av olika vapenslag. Aviatörer, infanterister, marinsoldater — med svarta pansarvagnar från USA:s utskotts förråd i kölvattnet.

Följer en glad svans för att lätta stämningen. Skolklass efter skolklass i otakt och virrig rättning. Rik som fattig i vit knälång skolrock. Här ser ni ett bevis på att jämlikheten inte bara är tomt prat av regimen.

Viftande rödblåvita flaggor svirrar som en småfågelflock över barnaskaran.

Nationalhymnen stiger och faller i gnistrande solljus.

"Ej förtryckare eller slav kan andas, där frihetens gemenskap härskar."

— Är även ungarna utkommenderade? undrar jag högt.

— De får marschera med om de vill, upplyser en som känner sig tilltalad.

— De som inte vill, blir kvarsittare, replikerar en annan.

I sidan känner jag tvenne hugg av Carmendoras armbåge.

— Men titta på våran heliga jungfru, Gringo! Sju himlars härlighet! Hon håller ju i guldtömmarna och kör själva ekipaget. Vilket mirakel. Gringo! ■

Betald annonsplats

RHL INFORMATION

1974 gav RHL 1.800 nya medlemmar

Fina insatser av förbundets lokalavdelningar

År 1974 innebar för vårt förbund en mängd arbete såväl centralt, regionalt som lokalt. Målsättningsprogrammet, som antogs vid 1973 års kongress, fördes ut till olika samhällsorgan. Medlemsvärvningskampanjen ute i föreningarna betydde att stora insatser gjordes framförallt lokalt. Kampanjen tillförde förbundet 1 800 nya medlemmar. Studieverksamheten har varit livlig, tillsammans med Brevskolan utarbetades studiecirkelmaterialet Aktiv medlem, som blev klart under året och nu är i arbete ute i föreningarna och på regionala kurser. Vi tackar lokalaföreningarna för de fina insatser som gjorts under året och det är vår förhoppning att 1975 blir ett år då vårt gemensamma arbete kommer att resultera i fortsatta framgångar och förbättra våra intressegruppers förhållanden i vårt samhälle. År 1975 har nu hunnit en bit på väg. Förändring har skett på förbundskontoret — Albert Fredin har lämnat det direkta arbetet på kontoret efter över 30 års anställning och efterträts av Tord Axelsson.

De två arbetsgrupperna, informations- och policykommittéerna, som tillsattes vid representantskapsmötets möte i juni 1974 är i arbete och kommer med förslag på aktiviteter inom en snar framtid.

I slutet av april anordnar förbundet ett Nordiskt symposium med ämnet "De hjärtsjuka och arbetslivet". Inbjudna är representanter för sjukvården, socialstyrelsen, AMS, arbetsmark-

nadens parter, arbetarskyddsstyrelsen, naturvårdsverket m fl.

Representantskapets sammanträde förläggas i år till Falkenberg och tiden är den 7—8 juni.

Tema denna gång blir miljö- och luftföroreningsfrågor inom och utom arbetslivet.

Statusombud inom lokalaföreningarna

Vid förbundsstyrelsens sammanträde den 13 ds diskuterades olika möjligheter att förbättra Status lönsamhet. Förbundsstyrelsen beslutade därvid att lokalaföreningarna skulle kontaktas med förslag om att varje lokalaförening utser ett statusombud som lokalt på orten försöker att skaffa nya helbetalande prenumeranter samt även annonser till Status. Tanken är den att man i första hand skall vända sig till myndigheter och organisationer såsom arbetsvården, socialvården, sjukhus och försäkringskassan osv och försöka få prenumerationer på Status. När det gäller annonser bör lämpligen företag på orten kontaktas.

Vi ber alltså föreningarna att utse ett statusombud och därefter kontakta förbundet för ytterligare information om dennes kommande arbetsuppgifter.

Inandningsapparaten Spira

RHL har ingått samarbete med vår finska broderorganisation, vars lokalavdelning i Tavastehus driver en skyddad verkstad, där man tillverkar en finsk inandningsapparat vid namn Spira.

Anledningen till samarbetet är att finnarna vill komma in på den svenska marknaden. RHL har medverkat vid testningen av Spiran och denna har nu

godkänts av Sjukvårdens materialprovninganstalt ur såväl teknisk som medicinsk synpunkt.

Den finska Spira-apparaten som är avsedd för hemmabruk kostar för närvarande fmk 1 500 i Finland och kommer i Sverige att kosta ca kr 2 100:—.

I Sverige finns fem olika typer av inandningsapparater. RHL kommer att låta testa dessa fem fabrikat för att få fastslaget vilken apparat, som är bäst ur medicinsk synpunkt.

RHL kommer att kunna lämna bidrag till inköp av inandningsapparater, när medicinska och ekonomiska skäl härför föreligger.

Studieverksamheten

År 1975 kommer vi att koncentrera oss på utbildning av medlemmar i enlighet med tidigare fattade beslut och riktlinjer.

Vårens regionkurser har som huvudämne handikapprådets målsättning och verksamhet.

Det nu klara kurskalendariet för våren 1975 ser ut som följer:

Januari

24—26 Målsättningsprogram —
Stadgar

Februari

1—2 Aktiv medlem
8—9 Aktiv medlem

Mars

15—16 Regionkurs KLM län
22—23 Regionkurs ACI län

April

5—6 Regionkurs EFGH län
6—11 M-2

12—13 Regionkurs NOPR län

12—13 Regionkurs DUST län

19—20 Regionkurs ACBD län

19—20 Regionkurs WXYZ län

20—25 M-2

Frukost i baddräkt i november

ARNE JONSSON berättar om RHL:s resa till Kanarieöarna

På kvällen den 23 november samlades en grupp på 35 personer på Arlanda för att flyga med RHL/Reso till Kanarieöarna. Bengt Dahlström, Barbro Weber och Thor Nyberg tog emot i hallen. Bengt vinkade av oss och önskade trevlig resa. Barbro följde med som sjuksköterska och Thor som RHL:s färdledare. Efter en behaglig flygresan landade vi på natten på "Gran Canarias" flygplats. Efter en halvtimmes bussresa var vi framme vid vårt hotell, Corona Blanca, i Playa del Inglés. Vi fick våra våningar, stora, fina och moderna med balkong, de flesta mot havet. ARNE JONSSON i Västervik berättar i ord och bild om RHL:s resa till Kanarieöarna.

Bad i Playa del Inglés

På ett litet party på hotell Koka hälsade Resos platschef, Arne Falmark, oss välkommen och talade om programmet och allt annat som man behövde veta för sin vistelse där nere. Resos personal i Playa del Inglés var verkligen bra. Playa del Inglés är en ren turistort, ganska nybyggd och modern. Där finns ett utomordentligt trevligt köpcentrum, Kasban, med affärer, restauranger, gatubasarer och mycket, mycket annat. Allt i en härlig blandning. På orten finns även en kyrka av modernt, men vackert snitt. Restauranger av alla de slag.

Frukost i baddräkt

När man ätit sin frukost på våningsbalkongen, iförd baddräkt, med en härligt brännande sol och utsikt över havet, kunde man välja på olika aktiviteter anordnade av Reso. En resa till bergstrakten med dess vin och bananodlingar, vindlande serpentinvägar som slingrade sig genom primitiva bergsbyar där en del av folket ännu bodde i grottor. Man kunde vara med på grisfest med helstekt gris och dans. En shoppingresa till Las Palmas lockade även många av deltagarna. En kväll fick vi besöka det flotta hotellet Oasis i Maspalomas. Där blev det middag i den stora flotta matsalen, sedan var

det dags för dans och uppträdande i hotellets nattklubb Sahara. Där fick man dansa på en bana som sträckte sig ut i trädgården, och att dansa under palmerna med en fullmåne på himlavalvet, var som en natt ur sagan "Tusen och en natt".

Lång strand att gå på

Stranden i Playa del Inglés är lång och lagom bred. Den sträcker sig västerut mot en liten sandöken med riktiga sanddynor och vidare till Maspalomas. De spänstigaste gick efter stranden bort till Maspalomas. Stranden var ännu finare där. Man kunde naturligtvis åka buss dit också. Vattnet är härligt salt och lagom varmt. Ganska höga vågor oftast, men det var underbart att kastas med i deras skummande svall. Lugnare vatten fanns vid Puerto Rico dit man kunde åka buss. Färden tog en halv timme.

Man sjöng och var glad

Det var en mycket trevlig samvaro som förekom. Vi gick i sällskap till någon av de många restaurangerna och åt en härlig måltid, sjöng och var glada. Det finns några oförglömliga restauranger där, La Espiga, med sina trevliga sångare och god mat, Gofio med sin utsökta kolgrillade chateaubriand och servitö-

rer i frack, China med sin goda kinesiska mat, ja det var svårt att välja bland alla dessa utsökta ställen. Härligt var det också att efter ett bad i havet, gå direkt till någon av de små strandrestaurangerna och få en god, stor entrecot med grönsaker eller en grillad kyckling. Billigt och gott. Var man riktigt slö kunde man bada i hotellets pool och sedan gå några få steg och få en kopp svenskt kaffe i konditoriet som fanns i hotellet.

"Krukväxterna" var 3 m höga

När man promenerade på gatorna kunde man inte låta bli att avundas dessa stora blommor, som man endast har som krukväxter hemma. Här var de 3 till 4 meter höga, Boganvilla, Hibiskus, Julstjärnor och Fikus. Blommande och vackra.

Tack för resan

Jag sänder många tacksamma hälsningar till alla trevliga reskamrater, som bidrog till att skapa denna trevliga semester. Hoppas att RHL kan ordna så att flera kan resa samtidigt. Jag tror att den direktkontakt, som den enskilde medlemmen känner med RHL genom dessa resor, är av stor betydelse. Tyvärr börjar den härliga solbrännan att blekna. ■

Sjung ut med HCK

Vi har skrivit remisser, uppvak-
tat statsråd, ordnat möten om
handikapp — och ändå är all-
mänhetens kunskaper väldigt då-
liga om hur det egentligen är att
vara handikappad och vad som
skulle kunna göras för att för-
bättra situationen, säger HCK.
Men nu prövar man nya vägar.
Nu ger man sig in på skivmark-
naden. HCK motiverar sin nya
satsning så här:

Kanske kan vi få ut lite av vad vi vill
genom musiken och sången. Kanske
når vi någon med våra frågor som ald-
rig tidigare har läst våra skrivelser.

Någon kanske tycker att man inte
ska "lansera" handikappfrågorna så
här. Någon kanske tycker att de är för
allvarliga för att ge ut på LP-skiva.

Men just därför att frågorna är all-
varliga har vi velat göra en LP-skiva.
Just därför vill vi att många ska få
reda på våra frågor. Hur ska samhäl-
let annars kunna förändras?

Det är trubaduren Rune Andersson
som sjunger. En del visor är direkt
citat från verkligheten. Skivan heter
"Vad gör du då så lång dagen är".

Ja, vad gör egentligen en handikap-
pad som inte får någon meningsfull
sysselsättning — hela dagen lång?

Skivan ges ut tillsammans med Eu-
ropafilms. Köp den! Lyssna på den!
Diskutera den!

Här är några citat ur visorna:

"Underhållningen"

En patient på ett mentalsjukhus be-
rättar:

*Här på vårat hospital
får man inte vara dum
Vi är tre i varje sal,
väggen vit som valium.
Våran pastor är en fin man,
sköter underhållningen
först så sjunger vi en psalm,
sluter sen vår persienn.*

"Vad gör du då så lång dagen är?"

En som inte vågar gå ut från sin lä-
genhet:

*Jag vågar inte gå ut,
tänk om någon talar till mig
Här inne är luften sjuk,
därute tar skräcken mig*

Intervjuaren:

— Men vad gör du då så lång dagen
är?

— Jo, har jag tur sover jag till sju.

"Kärleksvisa med slutna ögon"

En människa som inte kan se före-
ställer sig en kärleksvisa:

*Jag känner hur du ser ut
jag hör hur ditt hjärta slår,
jag hör hur solen lyser
jag hör dina steg när du går.*

"Svart visa ljus kväll"

En ung människa ligger en sommar-
kväll på en långvårdsklinik:

*Klockan är sex på kvällen
det är sommar och fågelmusik
solen skiner på väggen
på idyllens långvårdsklinik.*

*Personalen kutar omkring
som fiskmåsar i våra rum.
Man har brått att bädda ner oss
nu när kvällen är ljum.*

"Kommissarie Ironsides sexualliv"

Kommissarie Ironside satt i rullstol,
han jagade bovar men aldrig tjejer...

*Ja i staden San Francisco finns
en märklig man,
en hjälte utan järn i stolen
När andra idkar älskog och håller
om varann
sitter han och laddar om pistolen.
För hur skulle det se ut
om en rullstolsbunden snut
visade sig ha
helt naturliga behov.*

HANDIKAPPRÅDEN

Forts fr sid 11

Den externa informationen är lika
viktig. Allmänheten skall informeras
om rådets existens och arbete. Via
dagspressen, fackpressen, radio och tv
skall vi vid alla tänkbara tillfällen
lämna ifrån oss information och upp-
lysning om rådets existens och verk-
samhet.

Blir färdtjänsten bättre nu?

Bland de många frågor som i dag dis-
kuteras inom handikappråden är kan-
ske färdtjänsten den viktigaste just nu.
Genom olycklig formulering i stats-
makternas beslut om statsbidrag till

kommunerna för färdtjänsten, har vi
anledning förmoda att många kom-
muner kommer att taga emot stats-
bidraget, men ändå inte göra någon
förbättring av färdtjänsten. Här måste
vi med skärpa protestera mot ett så-
dant förfaringsätt. Har man idag en
färdtjänst, förknippad med budgeterade
kostnader, skall givetvis ett tillkom-
met bidrag från statens sida användas
för att förbättra färdtjänsten och inte
ses som ett tillfälle för kommunen att
göra en besparing då det gäller kost-
naderna för färdtjänsten.

Den farliga passiviteten

Avslutningsvis vill jag påtala en sak
som alltid är oroande och som det
ständigt finns anledning varna för. Det
gäller passiviteten hos oss människor.
Passiva samhällsmedborgare lägger
otvetydigt grunden till en urholkad
demokrati. Passiviteten medför ofta att
man så småningom accepterar allt vad
samhället beslutar åt oss. Det säjs från
såväl regeringen som landstingsförbun-
det och kommunförbundet att man
uppskattar det arbete som handikapp-
organisationerna utför och den stora
grupp av opinionsbildare som handi-
kappgruppen utgör. Och man är säker-
ligen uppriktig då man säger detta.
Men — och det är oerhört viktigt —
jag förmodar att staten, landstingen och
kommunerna också är beredda att satsa
på handikapporganisationerna, så
att dessa får mera tid och kraft att
ägna sig åt samhällsfrågorna och opi-
nionsbildningen, och inte som nu, ägna
mycken tid åt lotteriverksamhet, bingo
och annat som skall ge handikappor-
ganisationerna ekonomiska resurser att
klara sin verksamhet.

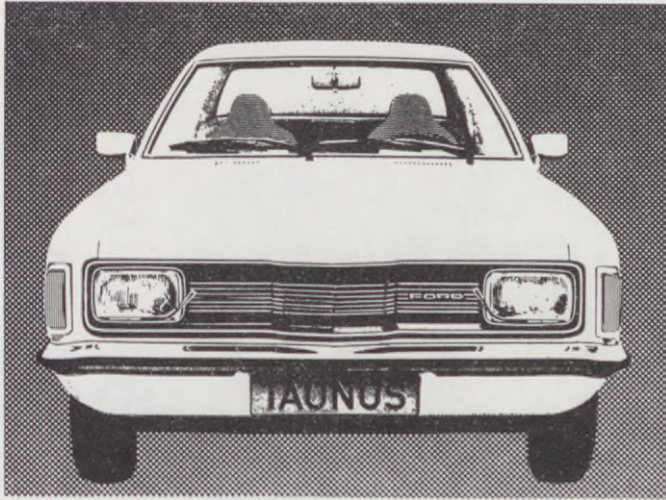
Vi vill inte vara passiva — och är
det knappast idag — men med ökade
ekonomiska resurser skulle vi kunna
ägna betydligt mera tid åt att engagera
oss i handikappråden, i organisationer-
na och i det politiska livet för att göra
en insats då det gäller att förverkliga
vår stora målsättning "Ett samhälle för
alla". ■

Pristagare bildkryss nr 1, 1975

1:a pris 25 kr Åke Nordström, Rå-
gången 17 A, 281 00 Hässleholm

2:a pris 10 kr Brita Andersson, Odal-
gatan 13, 931 00 Skellefteå

3:e pris 5 kr Arne Wadström, Trozelli-
gatan 35, 603 55 Norrköping

Ford Taunus 1975. Lika rymlig, funktionell och bredaxlad som förut. Fast mera personlig.

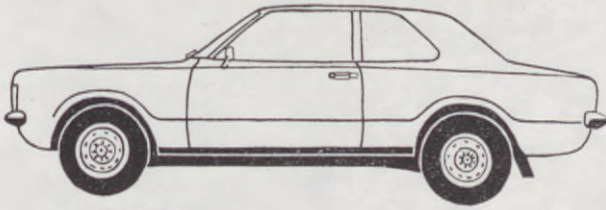
Ford Taunus har varit en av Sveriges populäraste bilar i flera år. Och kommer att så förbli. För svenska bilköpare fattar alltmer tycke för den här bilen.

Tekniskt och maskinellt har inga förändringar vidtagits på 1975 års modell. Däremot har det hänt en hel del "utanpå". Taunus har fått stora mattsvarta partier bl.a. i grillen, på bakpartiet och tröskellådorna.

"Fullträffen i mellanklassen" har blivit tuffare... De nya, sportiga fälgarna bidrar också till det intrycket.

Annars är Ford Taunus '75 – som tidigare – de många alternativens bil. Finns som Sedan, Coupé och Kombi. Med "L" och den mera påkostade "GXL" utrustningen. Med 2 eller 4 dörrar. Och välj mellan tre olika motorer, alla av V-typ. Två 4-cylindriga på 72 resp. 98 hk DIN och en 6-cylindrig på 108 hk DIN.

Gör dig själv en tjänst – besök din Ford-handlare och titta närmare på Ford Taunus 1975.

Marabous stora frukost succé

Start! är gjort på knapriga rostade havreflingor och annat gott och nyttigt. Finns med och utan russin. Härligt till mjölk, fil och yoghurt.

Marabou

Start! är inte skrymmande.
Jämför vikt och kilopris.

Hur gör du din stämman hörd bland 2 miljoner andra?

Med tryggheten att vara kund i ett stort, väletablerat företag följer ibland en känsla av lätt vanmakt. Förmågan att göra sin stämman hörd tycks minska i proportion till företagets storlek. Möjligheterna att påverka viktiga beslut förefaller i det närmaste obefintliga.

I ett företag som Trygg-Hansa, där de ca 2 miljoner försäkringstagarna ensamma äger företaget och ytterst bestämmer över förvaltningen, är detta givetvis ett problem.

Det är därför vi nu har 25 regionråd runt om i landet. I varje regionråd finns det 10 representanter, som själva är försäkringstagare i Trygg-Hansa och väljs av försäkringstagarna inom regionen. Dessutom finns 3-4 representanter för lokala organisationer.

Regionråden ägnar sig åt rådgivning, diskussioner och informationsverksamhet i frågor kring förhållandet mellan kund och företag. Detta gäller utformning av försäkringar och service men också trafiksäker-

het och annan skadeförebyggande verksamhet. Regionråden väljs på 5 år och varje år är det val i 5 regioner.

Låt din stämman bli hörd och rösta i din region — det är en rättighet som du har i Trygg-Hansa.

TRYGG HANSA